

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل

دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

دانشکده پزشکی

پایان نامه جهت اخذ دکترای حرفه ای رشته پزشکی

عنوان:

بررسی شیوع دوره ای میزان مصرف و مقاومت آنتی میکروبیال در بیمارستان های بوعلی و دکتر

فاطمی و علوی اردبیل در سال ۱۴۰۱ - ۱۴۰۰

نگارش:

ثمین جنت سرای نمین

اساتید راهنما:

دکتر نگین نهران مقدم

دکتر افشان شرقی

استاد مشاور:

دکتر جعفر محمدشاهی

خرداد ۱۴۰۲

شماره پایان نامه: ۰۱۰۵۶

تقدیر و تشکر

از استادان بزرگوار خود سرکار خانم دکتر نهان مقدم و سرکار خانم دکتر شرقی برای تمام حمایت‌ها و زحمات بی‌دریغ‌شان که در طی انجام تمام مراحل این تحقیق با نهایت صبر و تامل، راهنما و حامی اینجانب بودند، کمال تشکر و قدردانی را دارم و از درگاه پروردگار متعال سلامتی و بهروزی روز افزون ایشان را خواستارم.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	چکیده.....
۳	فصل اول.....
۴	۱-۱ بیان مسئله.....
۷	۲-۱ اهداف و فرضیات.....
۷	۱-۲-۱ هدف کلی.....
۷	۱۲-۲-۱ اهداف اختصاصی.....
۷	۳-۲-۱ هدف کاربردی.....
۸	۴-۲-۱ فرضیات تحقیق.....
۹	۱-۳ تعریف واژه ها.....
۱۰	فصل دوم.....
۱۱	۱-۲ بررسی متون.....
۱۵	فصل سوم.....
۱۶	۱-۳ نوع مطالعه.....
۱۶	۲-۳ محیط پژوهش.....
۱۶	۳-۳ جمعیت مورد مطالعه و حجم نمونه.....
۱۶	۴-۳ روش تجزیه و تحلیل داده ها و بررسی آماری.....
۱۷	۳-۵ معیار های ورود و خروج.....
۱۸	۳-۶ ملاحظات اخلاقی.....
۱۹	فصل چهارم.....
۲۰	۱-۴ نتایج توصیفی.....
۳۳	فصل پنجم.....

۳۴.....	۱-۵ بحث
۳۸.....	۲-۵ محدودیت های مطالعه
۳۹.....	۳-۵ نتیجه گیری
۴۰.....	۴-۵ پیشنهادات
۴۱.....	۵-۵ ترجمان دانش
۴۲.....	منابع
۴۷.....	ضمائم

فهرست جداول

جدول شماره ۱-۴. فراوانی جنسیت بیماران	۲۰
جدول شماره ۲-۴. فراوانی بر اساس سن	۲۰
جدول شماره ۳-۴. فراوانی تجویز آنتی بیوتیک در بخش نوزادان	۲۱
جدول شماره ۴-۴. فراوانی تجویز آنتی بیوتیک در بخش اطفال به تفکیک سنی	۲۲
جدول شماره ۵-۴. فراوانی تجویز آنتی بیوتیک در بخش بزرگسالان	۲۴
جدول شماره ۶-۴. فراوانی آنتی بیوتیک های تجویزی به تفکیک بیمارستان ها	۲۶
جدول شماره ۷-۴. فراوانی نوع درمان	۲۷
جدول شماره ۸-۴. دلیل درمان آنتی بیوتیکی (تشخیص)	۲۸
جدول شماره ۹-۴. فراوانی نوع اندیکاسیون	۲۹
جدول شماره ۱۰-۴. دوز های تجویز شده شایع در آنتی بیوتیک ها	۳۰
جدول شماره ۱۱-۴. تعداد دوز تجویزی دارو در روز	۳۱
جدول شماره ۱۲-۴. فراوانی درمان بر اساس کشت	۳۲

AMR: Antimicrobial resistance

ARPEC: Antibiotic Resistance and Prescribing in European Children Project

CDC: Centers for Disease Control and Prevention

CRP: C-Reactive Protein

ECDC: European Centre for Disease Prevention and Control

EEA: European Economic Area

ESBL: Extended Spectrum Beta-Lactamase

ESR: Erythrocyte Sedimentation Rate

EU: European Union

HAI: Healthcare-associated infections

PICU: Pediatric Intensive Care Unit

PPS: Point Prevalence Survey

SPIRIT: Special Purpose Integrated Remote Intelligence Terminal

TB: Tuberculosis

WBC: White Blood Cell

WHO: World Health Organization

عنوان: بررسی شیوع دوره ای میزان مصرف و مقاومت آنتی میکروبیال در بیمارستان های بوعلی و دکتر فاطمی و علوی اردبیل در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰

چکیده:

زمینه: کشف آنتی بیوتیک های موثر به موازات بهبود سلامت عمومی و کشف واکسیناسیون در قرن بیستم به عنوان مهمترین عوامل در کاهش مرگ و میر ناشی از بیماری های عفونی ذکر شده است. اگرچه آنتی بیوتیک دارویی است که توانایی نجات جان افراد مبتلا به یک بیماری عفونی جدی را دارد، اما بروز مقاومت گسترده عوامل عفونی در برابر آن ممکن است این توانایی را به شدت محدود و بی اثر کند و جان بیماران را حتی در برابر بیماری های عفونی ساده در معرض خطر قرار دهد.

هدف: هدف ما در این تحقیق تعیین شیوع دوره ای میزان مصرف بیمارستانی داروهای ضد میکروبی و براساس آن پیش بینی بروز مقاومت دارویی نسبت به داروهای پر مصرف در بیماران بستری در بیمارستان های بوعلی و دکتر فاطمی و علوی اردبیل در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ میباشد. نتایج به دست آمده از مطالعه به پزشکان بالینی کمک خواهد کرد تا با انتخاب صحیح آنتی بیوتیک ها و تجویز صحیح آنها از مقاومت آنتی میکروبیال جلوگیری نمایند.

مواد و روش ها: این مطالعه مقطعی بر روی پرونده بالینی بیماران بستری که معیار های ورود به مطالعه را داشتند، در بیمارستان های هدف برای یک دوره ی آنتی بیوتیکی که شامل ۴ هفته برای هر بیمارستان میباشد، انجام گردید. اطلاعات مربوط به سن، جنس، نوع داروی آنتی میکروبیال، مقاومت آنتی بیوتیکی، دوز داروی تجویزی، تشخیص اصلی و نوع اندیکاسیون از پرونده های جاری استخراج شده و سپس با نرم افزار SPSS تفسیر گردید. در تفسیر داده ها از آمار های توصیفی استفاده شد و اطلاعات استخراج شده توسط جداول نمایش داده شد.

نتایج: در کل ۱۸۱ بیمار (۴۰ نوزاد، ۵۲ کودک و ۸۹ بزرگسال) مورد بررسی قرار گرفت که ۵۳.۶٪ جمعیت مورد مطالعه را مردان (۹۷ نفر) و ۴۶.۴٪ جمعیت را زنان (۸۴ نفر) تشکیل داده بودند. بیشترین آنتی بیوتیک های تجویز شده در بخش نوزادان ونکومایسین (۳۵.۳٪) و مروپنم (۱۶.۱٪)، در بخش کودکان سفتریاکسون (۱۸.۲٪) و ونکومایسین (۱۷.۳٪) و در بخش بزرگسالان سفازولین (۲۲.۸٪) و کلیندامایسین (۱۴.۳٪) بودند. نتایج آنالیز نشان داد که شایع ترین علت دریافت آنتی بیوتیک در نوزادان جهت پروفیلاکسی در نوزادان نارس (۹۲.۵٪)، در کودکان پنومونی (۲۱.۱٪) و در بزرگسالان پروفیلاکسی عفونت های زنان و زایمان (۲۲.۴٪) میباشد.

نتیجه گیری: نتایج این مطالعه نشانگر درصد بالای استفاده از آنتی بیوتیک ها و درمان های تجربی در مراکز درمانی بیمارستانی میباشد. در بین آنتی بیوتیک های مصرفی سفالوسپورین ها (سفازولین، سفتریاکسون و ...) و کاربامپنم ها (مروپنم و ...) از شایع ترین داروهای مصرفی بودند که به دلیل کاربرد گسترده و وسیع الطیف بودن آنها، باید از نظر ایجاد مقاومت دارویی نسبت به این آنتی بیوتیک ها توجه خاص داشت. از نتایج این تحقیق میتوان در جهت بهبود کیفیت درمان در بیمارستان ها، جلوگیری از بروز مقاومت آنتی میکروبیال یا کاهش آن و به تبع آن کاهش میزان مرگ و میر ناشی از مقاومت آنتی میکروبیال استفاده کرد.

کلمات کلیدی: آنتی بیوتیک، مقاومت آنتی بیوتیکی، آنتی میکروبیال، اردبیل، شیوع دوره ای